

Betænkning

over forslag til lov om ændring i lov om „Ungdommens uddannelsesfond“s forvaltning og virksomhed.

(Afgivet af udvalget den 22. maj 1964).

Udvalget har holdt 11 møder og har herunder haft 4 samråd med undervisningsministeren.

I udvalget er modtaget deputationer fra Foreningen af Landbrugsstuderende ved den kgl. Veterinær- og Landbohøjskole, Danske Studerendes Fællesråd, Lærerstuderendes Landsråd, Studierådet ved danske Teknika, B & W-lærlingene, Foreningen Clarté og elevrådene på statens og hovedstadskommunernes kursus og på Akademisk Studenterkursus.

I forbindelse med det fremsatte lovforslag har udvalget bl. a. med ministeren drøftet spørgsmålet om gennemførelse af en ordning, hvorefter der af Ungdommens uddannelsesfond kan ydes støtte til sådanne unge, som af økonomiske grunde ellers ikke eller kun med betydelige vanskeligheder vil være i stand til at gennemføre en lærlingeuddannelse.

Undervisningsministeren har derfor stillet nedenstående ændringsforslag nr. 2, hvorefter der gives ministeren bemyndigelse til inden for en beløbsramme af 4 mill. kr. årligt at gennemføre en støtteordning for sådanne unge, der søger uddannelse efter de i lov om lærlingeforhold givne regler.

Det er herved af udvalget forudsat, at afgørelsen af, om støtte skal ydes til gennemførelse af en lærlingeuddannelse, må ske på grundlag af en samlet afvejning af såvel lærlingens som dennes forældres forhold. Endvidere forudsætter udvalget, at ordningen søges administreret på en sådan måde, at den ikke får indflydelse på spørgsmålet om lærlingenes konkrete eller generelle lønforhold.

Det bemærkes, at ministeren har givet tilsagn om at søge gennemført en ordning, hvorefter den uddannelsessøgendes hjem kan få tilsagn om støtte, inden beslutning om uddannelsens påbegyndelse træffes, ligesom ministeren i øvrigt har givet et tilsvarende tilsagn for de skoleelever, der agter at fortsætte skolegangen i 8.-10. hovedskoleklasse.

Udvalget har endvidere drøftet spørgsmålet om en fremtidig automatisk regulering af de beløb, der stilles til rådighed for Ungdommens uddannelsesfond. Udvalget finder det hensigtsmæssigt, at beløbene for finansåret 1964-65 automatisk reguleres i forhold til den til den tid stedfundne prisudvikling og i forhold til ændringer i elevtallet.

I overensstemmelse med det af undervisningsministeren stillede ændringsforslag nr. 4 til lovforslagets § 2 foreslås den automatiske regulering kun at skulle gælde for finansåret 1965-66, idet loven om „Ungdommens uddannelsesfond“s forvaltning og virksomhed foreslås forelagt folketingsrådet til revision i folketingsåret 1966-67 på grundlag af resultatet af den af undervisningsministeren bebudede undersøgelse af forholdene for den del af ungdommen, der søger uddannelse inden for de af Ungdommens uddannelsesfond omfattede områder.

Ændringsforslaget er tillige en følge af, at den ved lovforslagets § 2, stk. 2, foreslåede forhøjelse af bevillingen for 1963-64 er blevet gennemført ved særlig lov.

Udvalget har indgående drøftet, hvorvidt der ved den hidtidige administration af tildeling af midler fra Ungdommens ud-

dannelsesfond er blevet taget for store hensyn til forældrenes økonomiske forhold. Udvalget har i forbindelse hermed modtaget tilsagn fra undervisningsministeren om, at det i den kommende nye bekendtgørelse om Ungdommens uddannelsesfonds forvaltning og virksomhed vil blive understreget over for stipendienævnene, at disse, når der tages stilling til, om en ansøger er støtteberettiget eller ej — i det omfang, det er muligt — i større udstrækning må frigøre sig for hensynet til forældrenes skattepligtige indkomst, for så vidt angår tildeling af lån, samt at der i øvrigt i aftagende grad tages hensyn til forældreindtægten, jo ældre ansøgeren er. Tillige vil det blive understreget, at dersom ansøgeren er gift, må dette på samme måde svække det hensyn, der tages til forældrenes økonomiske forhold.

Under gennemgangen af lovforslaget er udvalget blevet opmærksom på de problemer, som specielt gør sig gældende for de kursusstuderendes vedkommende. Om dette spørgsmål har undervisningsministeren udtalt, at han er enig i, at elever på studenterkursus har et særligt behov fremfor almindelige gymnasieelever, og at der ved administrationen af støtteordningen bør tages særligt hensyn til, at så mange flere elever på kurserne er over gymnasiealderen og er selvforsørgere.

Ministeren har endvidere oplyst, at centralnævnet for gymnasie støtte er indstillet på at tage de nævnte forhold i betragtning og at henstille til stipendienævnene ved kurserne at forvalte midlerne med særlig hensyntagen til disse forhold, således at denne kategori af studerende så vidt muligt kommer på linje med andre studerende i samme aldersklasse under højere uddannelse.

Udvalget finder i øvrigt i denne forbindelse anledning til at bemærke, at en af den uddannelsessøgende foretaget opsparing af arbejdsindtægt kun bør tillægges begrænset vægt ved afgørelsen af, om og med hvilket beløb støtte bør ydes af uddannelsesfondens midler.

Endvidere har undervisningsministeren stillet nedenstående ændringsforslag nr. 3, hvorefter der som en nydannelse inden for lovgivningen om Ungdommens uddannelsesfond foreslås etableret en ordning, der gi-

ver ministeren bemyndigelse til på statskassens vegne at give tilsagn om garanti for studerendes studielån hos banker og sparekasser efter visse i ændringsforslaget nærmere angivne retningslinjer.

Forslaget er et supplement til den gældende ordning om støtte fra uddannelsesfondens, hvorved tilføjes, at det ikke er hensigten med forslaget at henvise uddannelsessøgende, som ellers ville kunne opnå støtte fra fonden, til at optage bank- eller sparekasselån.

Det bemærkes, at ændringsforslaget er udarbejdet på grundlag af foreløbige forhandlinger med bankernes og sparekassernes organisationer, og at ministeren har oplyst, at forhandlingerne vil blive videreført, således at man inden lovforslagets endelige vedtagelse kan få en nærmere redegørelse for enkelthederne i forbindelse med den foreslåede ordning.

Herefter indstiller et *flertal* (udvalget bortset fra socialistisk folkepartis medlem) lovforslaget til *vedtagelse* med de af undervisningsministeren foreslåede ændringer.

Et *mindretal* (Morten Lange) finder, at de af ministeren stillede ændringsforslag forbedrer den gældende lov, men at det samlede forslag dog kun er en utilstrækkelig ajourføring. Der er ikke over for udvalget givet oplysninger, der tyder på, at den ved loven af 6. juni 1961 fastsatte beløbsramme og fordelingsmåde har virket urimelig. Det er endvidere mindretallets opfattelse, at den foreslåede udvidelse af lånesektoren vil modvirke lovens formål. Det er utvivlsomt, at mange ubemidlede vil vige tilbage for en så stor gældsforpligtelse, som der som regel vil blive tale om, ligesom den forøgede studiegæld må forventes at bevirke en uønsket lønstigningstendens svarende til de stigende afdragsforpligtelser. Mindretallet kan tilslutte sig ønsket om en snarlig ny revision af loven med sigte på at indføre en retsmæssig adgang til studiehjælp, men finder det højst uheldigt, at principperne i loven af 1961 udvandes inden denne revision. Mindretallet har derfor stillet ændringsforslag nr. 1, der tilsigter at fastholde tildelingsprincipperne i loven af 1961.

Ændringsforslag.

Af et *mindretal* (Morten Lange):

Til § 1.

1) I den under nr. 1 foreslåede affattelse af lovens § 1, stk. 1, ændres „98 mill. kr. fordelt med 49 mill. kr. til stipendier og 49 mill. kr. til lån“ til: „120 mill. kr. fordelt med 78 mill. kr. til stipendier og 42 mill. kr. til lån“.

Af *undervisningsministeren*, tiltrådt af *udvalget*:

2) I den under nr. 1 foreslåede affattelse af lovens § 1 indsættes som nyt stykke efter stk. 3:

„Stk. 0. Yderligere kan der anvendes 4 mill. kr. årlig som stipendier til lærlinge, der søger uddannelse efter de i lov om lærlingeforhold givne regler, hvor hjemmets økonomi eller andre forhold i særlig grad taler derfor.“

3) Efter nr. 2 indsættes som nyt nummer:

„0. Efter § 4 indføjes som ny paragraf:

„§ 4 a. Undervisningsministeren kan på statskassens vegne give tilsagn om garanti for studerendes studielån hos banker og sparekasser efter nedenstående retningslinjer.

Stk. 2. Garantien omfatter kun lån, der optages i banker og sparekasser af studerende, der er studieegnede, og som er indskrevet på de i § 1, stk. 1, nævnte læreanstalter og fagskoler, eller som indskrevne på et statsanerkendt studenterkursus forbereder sig til studentereksamen.

Stk. 3. Garantien kan årligt for den enkelte studerende højst udgøre forskellen mellem 6.000 kr. og det beløb, som den pågældende i vedkommende år modtager fra Ungdommens uddannelsesfond som støtte i form af stipendier eller lån; garantien kan dog i intet tilfælde overstige et beløb af 3.500 kr.“

Til § 2.

4) Paragraffen affattes således:

„§ 2.

Stk. 1. Denne lov får virkning fra den 1. april 1964.

Stk. 2. For finansåret 1965-66 reguleres de i § 1, nr. 1, nævnte beløb i forhold til ændringer i elevtallet fra finansåret 1964-65 til finansåret 1965-66 og ændringer i reguleringspristallet fra 1. oktober 1964 til 1. oktober 1965. Udgiftsreguleringen hjemles på finansloven.

Stk. 3. Forslag om revision af lov om „Ungdommens uddannelsesfond“s forvaltning og virksomhed forelægges folketinget i folketingsåret 1966-67.“

Søgaard.	Albertsen.	K. B. Andersen.	Lis Groes.	Hougaard.	Erhard Jakobsen.
Peter Jørgensen.	Henning Rasmussen, formand.		Helge Larsen, næstformand.	Henry Christensen.	
P. E. Eriksen.	Peter Larsen.		Raukjær.	Ninn-Hansen.	
Hanne Budtz.	Haustrup Clemmensen.		Morten Lange.		